

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 1.7.2020 г.
COM(2020) 275 final

ANNEXES 1 to 2

ПРИЛОЖЕНИЯ

към Предложение за ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

**относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на
устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост**

{SWD(2020) 123 final}

**ПРИЛОЖЕНИЕ I — Приложими правни актове в областта на уменията,
образованието и обучението**

1. Решение на Съвета от 2 април 1963 г. за определяне на общи принципи за въвеждане на обща политика в областта на професионалното обучение¹.
2. В Препоръката на Съвета от 20 декември 2012 г. относно валидирането на неформалното и самостоятелното учене² държавите членки се призовават да въведат разпоредби за валидирането на неформалното и самостоятелното учене, които да дават на всяко лице възможността да придобие квалификации, отговарящи на установените стандарти, които са еднакви със или равностойни на стандартите за квалификациите, придобити чрез програмите за формално образование.
3. В Съвместния доклад на Съвета и на Комисията от 15 декември 2015 г. относно прилагането на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) в областта на ученето за възрастни се дава приоритет, наред с другото, на развиването на езикова и математическа грамотност и на цифрови умения, както и на предоставянето на достатъчно възможности за втори шанс, водещи до получаване на призната квалификация по ЕКР от лицата, които нямат квалификации на ниво 4 по ЕКР³. Съвместният доклад включва и средносрочни цели за професионалното образование и обучение, една от които е подобряването на достъпа до квалификации за всички чрез по-голяма гъвкавост и пропускливост на системите за професионално образование и обучение, по-конкретно чрез предоставяне на ефективни и интегрирани услуги за професионално ориентиране и чрез осигуряване на валидиране на неформалното и информалното учене.
4. В Препоръката на Съвета от 19 декември 2016 г. относно повишаване на уменията: нови възможности за възрастните⁴ държавите членки се призовават да подобрят достъпа до и използването на качествени възможности за учене, предлагани на възрастните със слаби умения, посредством три основни стъпки: оценка на уменията, предоставяне на персонализирани предложения за учене, както и валидиране и признаване на придобитите умения.
5. С Препоръката на Съвета от 22 май 2017 г. относно Европейската квалификационна рамка (ЕКР) за учене през целия живот⁵ се гарантира, че спрямо квалификациите с ниво по ЕКР се прилагат общи принципи за осигуряване на качеството (приложение IV към Препоръката за ЕКР) и че когато тези квалификации се основават на кредити, се използват общи принципи за системите за кредити (приложение V към Препоръката за ЕКР).
6. В Препоръката на Съвета от 20 ноември 2017 г. относно проследяването на дипломираните лица⁶ държавите членки се призовават до 2020 г. да подобрят наличността и качеството на данните за резултатите на дипломираните лица, завършили висше образование или професионално образование или обучение.

¹ ОВ 63, 20.4.1963 г.

² ОВ С 398, 22.12.2012 г.

³ Вж. приложение II към ЕКР „Дескриптори, които описват нивата в Европейската квалификационна рамка (ЕКР)“.

⁴ ОВ С 484, 24.12.2016 г.

⁵ ОВ С 189, 15.6.2017 г.

⁶ ОВ С 423, 9.12.2017 г.

7. С Решение (ЕС) 2018/646 на Европейския парламент и на Съвета от 18 април 2018 г. относно обща рамка за предоставяне на по-добри услуги в областта на уменията и квалификациите („Европас“)⁷ се създава платформа, подпомагаща документирането и описването на уменията и квалификациите и предоставяща на разположение на потребителите си (например търсещи работа, учащи се) електронно досие, което им позволява да съхраняват информация за уменията и квалификациите си и да създават автобиографии и заявления за работа. Платформата ще служи и като уебпортал, предлагащ информация за квалификациите и квалификационните системи, съответните насоки, валидирането, признаването и други теми, свързани с уменията и квалификациите. Новата услуга „Европас“ ще поддържа и услуги за установяване на автентичността (напр. цифрови подписи/сертификати).
8. В Препоръката на Съвета от 22 май 2018 г. относно ключовите компетентности за учене през целия живот⁸ се подчертава необходимостта от предприемане на действия за развиване на ключови компетентности в перспективата на учене през целия живот и от осигуряване на подкрепа на всички нива на образование, обучение и учене, включително чрез доразвиване на първоначалното и продължаващото професионално образование и обучение.
9. В Препоръката на Съвета от 26 ноември 2018 г. относно насърчаването на автоматичното взаимно признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение и на резултатите от периоди на учене в чужбина⁹ държавите членки се приканват да въведат необходимите мерки за постигане до 2025 г. на автоматично признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование, както и на признаване на резултатите от периодите на учене с оглед да се създаде европейско пространство за образование. В тази препоръка се подчертава необходимостта от по-нататъшно разработване на инструменти за осигуряване на качеството в професионалното образование и обучение в съответствие с Европейската референтна рамка за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение и доразвиването ѝ с цел да се увеличи прозрачността и да се изгради взаимно доверие в системите за средно образование и обучение на отделните държави. За да се улеснят мобилността и признаването на резултатите от периодите на учене в чужбина, в Препоръката се призовава също за разширяване на използването на инструментите на ЕС, разработени в областта на професионалното образование и обучение, например инструментите, предоставени на разположение чрез онлайн платформата на „Европас“, както и чрез меморандума за разбирателство и споразумението за обучение, които са част от Европейската система за кредити в професионалното образование и обучение.
10. В заключенията на Съвета „Към визия за европейско образователно пространство“¹⁰ се подчертава „че инициативите, включени в концепцията и бъдещите действия, които ще бъдат предложени и предприети като част от европейското образователно пространство, [...] следва да включват всички

⁷ ОВ L 112, 2.5.2018 г.

⁸ ОВ C 189, 4.6.2018 г.

⁹ ОВ C 444, 10.12.2018 г.

¹⁰ ОВ C 195, 7.6.2018 г., стр. 7.

равнища и видове образование и обучение, включително образованието за възрастни и професионалното образование и обучение“.

11. В Резолюцията на Съвета относно по-нататъшното развитие на европейското пространство за образование в подкрепа на ориентирани към бъдещето системи за образование и обучение¹¹ се припомня, че „това пространство следва да бъде основано на процеса на учене през целия живот — от образованието и грижите в ранна детска възраст до училищното и професионалното образование и обучение, до висшето образование и ученето за възрастни“.
12. В заключенията на Съвета от 2019 г. във връзка с изпълнението на Препоръката на Съвета относно повишаване на уменията: нови възможности за възрастните¹² се подчертава необходимостта от въвеждане на устойчиви дългосрочни мерки за повишаване на уменията на възрастните и за преквалификацията им като част от един по-широк стратегически подход към развитието на уменията през целия живот.
13. В заключенията на Съвета от 2019 г. относно икономиката на благосъстоянието държавите членки се приканват също така да насърчават всеобхватните политики за учене през целия живот, както и развиването на умения и компетентности през целия живот.
14. В съобщението на Комисията „Годишна стратегия за устойчив растеж за 2020 г.“¹³ се определят приоритетите за превръщане на Съюза в устойчива икономика, за даване на тласък на двойния преход — към цифровизация и неутралност по отношение на климата, както и за преобразяване на нашата социална пазарна икономика, за да се гарантира, че европейските социални системи продължат да са най-усъвършенстваните в света и че Европа е динамичен център на иновации и конкурентоспособно предприемачество. В това съобщение се поставя силен акцент върху необходимостта от засилване на инвестициите в уменията и реформите на системите за образование и обучение.

¹¹ ОВ С 389, 18.11.2019 г., стр. 1.

¹² ОВ С 189, 5.6.2019 г.

¹³ COM(2019) 650 final.

ПРИЛОЖЕНИЕ II — Европейска референтна рамка за осигуряване на качеството в професионалното образование и обучение (EQAVET)

Част А. Примерни дескриптори на EQAVET

Примерните дескриптори на EQAVET имат за цел да улеснят прилагането на тази рамка от държавите членки и доставчиците на ПОО. Те са структурирани по етапи от цикъла на качеството: *планиране — изпълнение — оценяване — преглед*. Дескрипторите могат да се прилагат както за първоначалното, така и за продължаващото ПОО и да се използват за всички учебни среди: предоставяне на ПОО в училищна среда и учене в процеса на работа, включително схеми за чиракуване.

Критерии за качеството	Примерни дескриптори на равнище системи за ПОО	Примерни дескриптори на равнище доставчици на ПОО
Планирането отразява стратегическа визия, споделяна от съответните заинтересовани страни, и включва ясни общи цели, действия и показатели	Общите цели на ПОО са описани в средносрочен и дългосрочен план и са свързани с европейските цели и целите за устойчиво развитие, като се вземат предвид съображенията за екологична устойчивост Социалните партньори и всички други съответни заинтересовани страни участват в определянето на общите цели на ПОО на различни равнища Конкретните цели са определени и се проследяват чрез специфични показатели (критерии за успеваемостта) Създадени са механизми и процедури за установяване на потребностите от обучение, съществуващи на пазара на труда и в обществото Създадена е информационна политика, с която да се осигури оптимално оповестяване на резултатите по отношение на качеството, като същевременно се спазват националните/регионалните изисквания за защита на данните Определени са стандарти и насоки за признаване, валидиране и сертифициране на компетенциите на лицата	Европейските, националните и регионалните общи цели на политиката в областта на ПОО са отразени в местните конкретни цели, определени от доставчиците на ПОО Определени са и се проследяват ясни общи и конкретни цели и са създадени програми за постигането им Със социалните партньори и всички други съответни заинтересовани страни се провеждат постоянни консултации с цел да се установят специфичните местни/индивидуални потребности Отговорностите по управлението и развитието на качеството са ясно разпределени Служителите участват на ранен етап в планирането, включително по отношение на развитието на качеството Доставчиците планират инициативи за сътрудничество със съответните заинтересовани страни Съответните заинтересовани страни участват в процеса на анализиране на местните потребности

Критерии за качеството	Примерни дескриптори на равнище системи за ПОО	Примерни дескриптори на равнище доставчици на ПОО
	Квалификациите по ПОО са описани чрез резултатите от ученето Създадени са механизми за осигуряване на качеството при замислянето, оценяването и прегледа на квалификациите Програмите за ПОО са създадени така, че да дават възможност за гъвкави процеси на учене и да реагират бързо на променящите се потребности на пазара на труда	Доставчиците на ПОО разполагат с ясна и прозрачна система за осигуряване на качеството Определени са мерки за спазване на правилата за защита на данните
Плановите за изпълнение са изготвени въз основа на консултации със заинтересованите страни и съдържат ясни принципи	Плановите за изпълнение са изготвени в сътрудничество със социалните партньори, доставчиците на ПОО и други съответни заинтересовани страни на различните равнища В плановите за изпълнение се разглеждат необходимите ресурси, възможностите на потребителите и необходимите инструменти и насоки за подкрепа Изготвени са насоки и стандарти за изпълнението на различни равнища. Тези насоки и стандарти включват оценяването, валидирането и сертифицирането на квалификациите Плановите за изпълнение включват специална подкрепа за обучението на преподаватели и обучители, в това число за цифрови умения и екологична устойчивост Отговорностите на доставчиците на ПОО в процеса на изпълнение са ясно описани и прозрачни Създадени са национална и/или регионална рамка за осигуряване на качеството, включващи насоки и стандарти за качеството на равнище доставчици на ПОО, чиято цел е да насърчават постоянното подобряване и саморегулирането	Ресурсите са подходящо съобразени/разпределени на вътрешно равнище с оглед да се постигнат конкретните цели, определени в плановите за изпълнение Ясно се подкрепят подходящи и приобщаващи партньорства, включително между преподавателите и обучителите, с цел изпълнение на планираните действия В стратегическия план за развитие на компетенциите на служителите са посочени потребностите от обучение на преподавателите и обучителите Служителите участват в редовни обучения и развиват сътрудничество със съответни външни заинтересовани страни с цел да се подкрепят изграждането на капацитет и подобряването на качеството и да се подобри работата Програмите на доставчиците на ПОО дават възможност на учащите се да постигат очакваните резултати от ученето и да се включат в учебния процес

Критерии за качеството	Примерни дескриптори на равнище системи за ПОО	Примерни дескриптори на равнище доставчици на ПОО
		Доставчиците на ПОО отговарят на потребностите от учене на отделните лица, като използват ориентиран към учащите се подход, който им дава възможност да постигат очакваните резултати от ученето Доставчиците на ПОО насърчават иновациите в методите на преподаване и учене, както в училищата, така и на работното място, подкрепени чрез използване на цифрови технологии и на инструменти за учене онлайн Доставчиците на ПОО използват валидни, точни и надеждни методи за оценяване на резултатите от ученето, постигнати от отделните лица
Извършва се редовно оценяване на резултатите и процесите, подкрепено от измерване	Създадена е методика за оценяване, включваща вътрешно и външно оценяване Участието на заинтересованите страни в процеса на проследяване и оценяване е одобрено и ясно описано Националните/регионалните стандарти и процеси за осигуряване и подобряване на качеството съответстват и са пропорционални на потребностите на сектора Системите подлежат на самооценка и на вътрешен и външен преглед в зависимост от нуждите Прилагат се системи за ранно предупреждение Прилагат се показатели за работата Събират се редовно и съгласувано релевантни данни, за да се измери	Извършва се периодично самооценяване съгласно националните и регионалните нормативни уредби/рамки или по инициатива на доставчиците на ПОО, което обхваща също така цифровата подготвеност и екологичната устойчивост на институциите за ПОО Оценяването и прегледът обхващат процесите и резултатите от образованието и обучението, в това число оценяването на удовлетворението на учащите се, както и на работата и удовлетворението на служителите Оценяването и прегледът включват събиране и използване на данни, както и адекватни и ефективни механизми за приобщаване на вътрешните и външните заинтересовани страни

Критерии за качеството	Примерни дескриптори на равнище системи за ПОО	Примерни дескриптори на равнище доставчици на ПОО
	успеваемостта и да се определят областите за подобрене. Създадени са подходящи методи за събиране на данни, например въпросници и показатели/измерими критерии	Прилагат се системи за ранно предупреждение
Преглед	Определени са и се използват процедури, механизми и инструменти за извършване на прегледи с цел подобряване на качеството на предоставяне на всички равнища Процесите се подлагат периодично на преглед и се създават планове за действие с цел извършване на промени. Системите се коригират по съответния начин Оповестява се публично информацията относно резултатите от оценяването	Събират се отзиви на учащите се относно индивидуалните им впечатления от ученето и относно средата на учене и преподаване. Заедно с отзивите на преподавателите, на обучителите и на всички други съответни заинтересовани страни те се използват за определяне на допълнителни действия На обществеността се предоставя широк достъп до информацията за резултатите от прегледа Процедурите за обратна връзка и преглед са част от стратегически учебен процес в организацията, подпомагат разработването на висококачествено предоставяне на ПОО и подобряват възможностите за учащите се Резултатите от процеса на оценяване се обсъждат със съответните заинтересувани страни и се изготвят подходящи планове за действие

Част Б. Референтен набор от показатели по EQAVET

В тази част се определя набор от референтни показатели, които могат да бъдат използвани за оценяване и подобряване на качеството на националните/регионалните системи за ПОО и/или доставчиците на ПОО при прилагането на рамката EQAVET.

Показател	Вид на показателя	Цел на политиката
Общи показатели за осигуряването на качеството		
Номер 1		
Релевантност на системите за осигуряване на качеството за доставчиците на ПОО: а) дял на доставчиците на ПОО, прилагащи вътрешни системи за осигуряване на качеството, определени със закон/по собствена инициатива б) дял на акредитираните доставчици на ПОО	Контекстен/входен показател	Насърчаване на култура на подобряване на качеството на равнище доставчици на ПОО Повишаване на прозрачността на качеството на обучението Подобряване на взаимното доверие в предоставянето на обучение
Номер 2		
Инвестиции в обучението на преподаватели и обучители: а) дял на преподавателите и обучителите, участващи в допълнително обучение б) размер на инвестираните средства, включително за цифрови умения	Входен/процесен показател	Насърчаване на ангажираността на преподавателите и обучителите с процеса на развиване на качеството на ПОО Подобряване на способността на ПОО да отговорят на променящите се потребности на пазара на труда Повишаване на индивидуалния капацитет за учене Подобряване на постиженията на учащите се
Показатели в подкрепа на целите по отношение на качеството за политиките в областта на ПОО		
Номер 3		
Равнище на участието в	Входен/процесен/	Получаване на основна

Показател	Вид на показателя	Цел на политиката
програмите за ПОО: Брой на участниците в програмите за ПОО¹⁴ по вид програма и по индивидуални критерии¹⁵	изходен показател	информация на равнище системи за ПОО и доставчици на ПОО относно привлекателността на ПОО Целева подкрепа за увеличаване на достъпа до ПОО, включително на групите в неравностойно положение
Номер 4		
Равнище на завършването на програмите за ПОО: Брой на лицата, завършили успешно/напуснали програми за ПОО, по вид програма и по индивидуални критерии	Процесен показател/изходен показател/показател за резултатите	Получаване на основна информация относно образователните постижения и качеството на процесите на обучение Изчисляване на равнището на отпадналите от обучението лица в сравнение с равнището на участие Подкрепа за успешното завършване като една от основните цели по отношение на качеството на ПОО Подкрепа за предоставяне на адаптирано обучение, включително за групите в неравностойно положение
Номер 5		
Равнище на постъпилите на работа по програмите за ПОО: а) положение на учащите се в ПОО в определен момент след завършване на обучението по вид програма	Показател за резултатите	Подкрепа за пригодността за заетост Подобряване на способността на ПОО да отговорят на променящите се потребности на пазара на труда

¹⁴ За първоначалното професионално обучение: за да може учащият се да се счита за участник, се изискват поне 6 седмици обучение. За ученето през целия живот: процент на лицата, приети във формални програми за ПОО.

¹⁵ Освен основната информация за пола и възрастта, могат да бъдат прилагани и други социални критерии, например лица, напуснали рано училище, най-високо образователно постижение, мигранти, лица с увреждания, продължителност на периода на безработица.

Показател	Вид на показателя	Цел на политиката
и по индивидуални критерии ¹⁶ б) дял на учащите се, постъпили на работа, в определен момент след завършване на обучението по вид програма и по индивидуални критерии		Подкрепа за предоставяне на адаптирано обучение, включително за групите в неравностойно положение
Номер 6		
Използване на придобитите умения на работното място: а) информация относно работата, на която са постъпили лицата след завършване на обучението, по вид обучение и по индивидуални критерии б) степен на удовлетворение на лицата и на работодателите от придобитите умения/компетенции	Показател за резултатите (комбинация от качествени и количествени данни)	Увеличаване на пригодността за заетост Подобряване на способността на ПОО да отговарят на променящите се потребности на пазара на труда Подкрепа за предоставяне на адаптирано обучение, включително за групите в неравностойно положение
Информация за контекста		
Номер 7		
Равнище на безработицата ¹⁷ по индивидуални критерии	Контекстен показател	Обща информация за процеса на вземане на свързани с политиката решения на равнище системи за ПОО
Номер 8		
Дял на уязвимите групи: а) процент на участниците в ПОО, определени като групи в неравностойно положение (в определен регион или район на заетост), по възраст и по пол	Контекстен показател	Обща информация за процеса на вземане на свързани с политиката решения на равнище системи за ПОО Подкрепа за достъпа на групите в неравностойно положение до ПОО

¹⁶ За първоначалното професионално обучение: включително информация за положението на отпадналите от обучението.

¹⁷ Определение според МОТ: лица на възраст 15—74 години, които са без работа, търсят активно работа и са готови да започнат работа.

Показател	Вид на показателя	Цел на политиката
б) степен на успеваемост на групите в неравностойно положение по възраст и по пол		Подкрепа за предоставяне на адаптирано обучение за групите в неравностойно положение
Номер 9		
Механизми за определяне на потребностите от обучение на пазара на труда: а) информация относно механизмите, създадени с цел установяване на променящите се потребности на различни равнища б) доказателства за използването на такива механизми и за тяхната ефективност	Контекстен/входен показател (качествена информация)	Подобряване на способността на ПОО да отговарят на променящите се потребности на пазара на труда Подкрепа за пригодността за заетост
Номер 10		
Схеми, използвани за насърчаване на по-добрия достъп до ПОО и за предоставяне на професионално ориентиране за (потенциалните) учащи се в ПОО: а) информация относно схемите, съществуващи на различни равнища б) доказателства за тяхната ефективност	Процесен показател (качествена информация)	Насърчаване на достъпа до ПОО, включително за групите в неравностойно положение Предоставяне на професионално ориентиране за (потенциалните) учащи се в ПОО Подкрепа за предоставяне на адаптирано обучение